ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A42564308
AA43-0248-15/9

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā
2015.gada 5.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Liniņa,
tiesneši I.Amona un V.Poķis,

piedaloties pieteicējam /pers. D/, pieteicēja pārstāvim Varim Pēčam, un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts ieņēmumu dienesta pārstāvjiem Edgaram Hercenbergam un Ingunai Maļcevai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 8.aprīļa lēmuma Nr.19/10088 atcelšanu, sakarā ar /pers. D/ un Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 14.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – Dienests) audita rezultātā par 2004., 2005. un 2006.gadu noteica pieteicējam /pers. D/ (turpmāk – pieteicējs) papildu samaksai valsts budžetā iedzīvotāju ienākuma nodokli Ls 18 753,58, tā nokavējuma naudu Ls 5863,57 un soda naudu Ls 2813,04, kā arī samazināja 2004.gada skaidras naudas uzkrājumus par Ls 77 082,57, 2005.gada skaidras naudas uzkrājumus par Ls 34 180,08 un 2006.gada skaidras naudas uzkrājumus par Ls 26 092,1. Administratīvais process iestādē noslēdzās ar Dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 8.aprīļa lēmumu Nr.19/10088 (turpmāk – Lēmums).

Lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

[1.1] Pieteicējs Dienestā iesniedza papildu deklarācijas par 2004., 2005. un 2006.gadu, kurās norādīja skaidras naudas uzkrājumus uz 2004.gada 1.janvāri Ls 117 700,99, 2005.gada 1.janvāri – Ls 34 180,08 un 2006.gada 1.janvāri – Ls 26 092,1.

Pieteicējs kā skaidras naudas uzkrājuma Ls 74 840 avotu norāda no /pers. I/ saņemtos Ls 38 890 saskaņā ar 1999.gada 12.janvāra uztura līgumu un no vecāsmātes /pers. J/ saņemtos Ls 35 950 saskaņā ar 2003.gada 12.janvāra dāvinājuma līgumu.

[1.2] Dienests apšauba skaidras naudas saņemšanas faktu no /pers. I/ un /pers. J/, jo pieteicēja ar /pers. I/ noslēgtais uztura līgums un ar /pers. J/ noslēgtais dāvinājuma līgums bez citiem dokumentāriem pierādījumiem nevar kalpot par skaidras naudas izcelsmi un legalitāti apliecinošiem dokumentiem.

Dienesta rīcībā esošie pierādījumi (informācija no zemesgrāmatas, Valsts ieņēmumu dienesta informatīvās sistēmas datu bāzes, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras) nesniedz apstiprinājumu faktam, ka minēto personu ienākumu apjoms būtu pietiekams, lai uzkrātu līgumos norādīto naudas līdzekļu summas. Turklāt konkrētajā gadījumā dienestam nav iespējams pārbaudīt sniegtās informācijas patiesumu, jo personas, ar kurām noslēgti minētie līgumi, ir mirušas.

[1.3] Tādējādi pieteicējam uz 2004.gada sākumu varēja būt skaidras naudas uzkrājumi tikai Ls 40 618,13, tādējādi pieteicēja deklarētie skaidras naudas uzkrājumi uz 2004.gada 1.janvāri ir samazināmi par Ls 77 082,86. Tā rezultātā pieteicējam par 2004.gadu veidojas slēptais ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamais ienākums Ls 42 979,66, par 2005.gadu – Ls 1885,67 un 2006.gadu – Ls 24 602,03, no kura papildus budžetā aprēķināms iedzīvotāju ienākuma nodoklis, nokavējuma nauda un soda nauda.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu, kā arī par mantisko zaudējumu, personiskā un morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Dienests nepamatoti ir apšaubījis no /pers. J/ un /pers. I/ saskaņā ar 2003.gada 12.janvāra dāvinājuma līgumu un 1999.gada 12.janvāra uztura līgumu saņemtos skaidrās naudas līdzekļus. Pamatojoties uz minētajiem līgumiem, bija jāņem vērā un jāatzīst pieteicēja skaidrās naudas uzkrājumi no 2004.gada, kas savukārt izslēdz jebkādu iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķinu. Minētos līgumus iesaistītās personas ir parakstījušas, tas saskaņā ar Civillikuma 1431.pantu apliecina personu piekrišanu šiem darījumiem.

[2.2] Dienests, izvērtējot personu, kuras nodeva pieteicējam skaidrās naudas līdzekļus, ienākumus, vērtēja laika posmu tikai no 1996.gada, taču no tā brīža /pers. I/ un /pers. J/ bija pensijā un aktīvus naudas uzkrājumus neveica. Proti, uzkrājumus minētās personas bija veikušas ilgākā laika posmā, sākot no 1970.gada. Līdz ar to Dienesta secinājumi ir nepamatoti.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu Lēmums atcelts daļā par pieteicējam papildu nomaksai budžetā noteikto iedzīvotāju ienākuma nodokli Ls 9722,49, soda naudu Ls 2222,95 un nokavējuma naudu Ls 5863,57, bet pārējā daļā Lēmums ir atstāts negrozīts, savukārt pieteikums daļā par atlīdzinājumu atstāts bez izskatīšanas.

Sprieduma daļā par Lēmuma pamatotību norādīti tālāk minētie apsvērumi.

[3.1] Atbildētājs pamatoti nav atzinis pieteicēja skaidrās naudas uzkrājumus Ls 35 950 apmērā, jo /pers. J/ dāvinājums nav pierādīts. Lietā nav iegūti pierādījumi tam, ka /pers. J/ bija tādā situācijā, lai varētu sniegt naudas līdzekļu dāvinājumu pieteicēja norādītajā apjomā. No liecinieka /pers. K/ sniegtās liecības izriet, ka lieciniekam nav zināms /pers. J/ nodoto naudas līdzekļu apjoms, jo nauda liecinieka /pers. K/ klātbūtnē netika pārskaitīta. Līdz ar to tiesa atzīst, ka nav iespējams konstatēt, vai /pers. J/ ir dāvinājusi pieteicējam naudas līdzekļus Ls 35 950 apmērā.

[3.2] Tiesai nav pamata neticēt lieciniecei /pers. L/, ka /pers. I/ varēja būt naudas uzkrājumi ap Ls 39 000. Tiesa secina, ka lietā iegūtie pierādījumi nav pretrunā, kopumā apstiprinot faktu, ka pieteicējam uz 2004.gada sākumu varēja būt skaidras naudas uzkrājumi no /pers. I/ dāvinātās naudas Ls 38 890 apmērā. Dienests ir vērtējis /pers. I/ ienākumus no 1996.gada, taču lieciniece /pers. M/ norādīja, ka uzkrājumus /pers. N/ ir veicis ilgākā laika posmā un naudu /pers. I/ krājis gan pirms, gan pēc 1970.gada, ko tiesai nav pamata apšaubīt. Tādējādi tiesa piešķir ticamību pieteicēja apgalvojumam, ka skaidras naudas uzkrājumi veidojušies no /pers. I/ nodotās naudas Ls 38 890 apmērā.

[3.3] Aprēķinot pieteicējam soda naudu, VID bija jāpiemēro likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" $31.^3$panta pirmo daļu redakcijā, kas bija spēkā Lēmuma pieņemšanas brīdī. Līdz ar to Dienests nepamatoti piemērojis soda naudu 100 procentu apmērā, jo nav konstatējams atkārtots pieteicēja nodokļu pārkāpums.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 14.jūlija spriedumu daļā, ar kuru pieteicēja pieteikums daļā noraidīts un daļā atstāts bez izskatīšanas, pieteicējs iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot pieteikumu apmierināt pilnībā.

Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[4.1] Tiesas apgalvojums, ka pieteicējs nav iesniedzis ticamus pierādījumus, ka /pers. J/ ir dāvinājusi pieteicējam Ls 35 950, ir patvaļīgs.

Lietā nav ziņu, ka /pers. J/ uz dāvinājuma slēgšanas brīdi (2003.gada 12.janvārī) būtu rīcībnespējīga vai atrastos tādā stāvoklī, ka nebūtu varējusi dāvināt pieteicējam naudas līdzekļus.

Tiesas arguments, ka nav iespējams konstatēt /pers. J/ dāvināto naudas līdzekļu apjomu, ir nepamatots. Kā redzams no 2012.gada 12.maija tiesas sēdes protokola, tad liecinieks /pers. K/ vairāk kā astoņus gadus pēc notikušā liecināja, ka /pers. J/ nodevusi naudas līdzekļus pieteicējam un ka pieteicējs no /pers. J/ saņēma „tūkstošus" (daudzskaitlī). Šo naudas nodošanas faktu 2003.gada 12.janvārī tiesa spriedumā neapstrīd, tātad atzīst.

[4.2] Tiesa nav ievērojusi ne vien Administratīvā procesa likuma 5.panta noteikumus, bet arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību konvencijas 6.panta pirmās daļas un minētās konvencijas 1.Protokola 1.panta noteikumus.

Spēkā esošais tiesiskais regulējums nosaka personas pienākumu Dienestam un tiesai pierādīt tikai un vienīgi savu ienākumu izcelsmi un legalitāti, bet ne citu personu ienākumu izcelsmi un legalitāti.

Tiesa nav ņēmusi vērā, ka Dienests lietā ir atzinis, ka /pers. J/ ienākumu izcelsmi nemaz nav iespējams pierādīt, jo viņa ir mirusi. Tādējādi pirmās instances tiesa spriedumā nav ievērojusi arī Administratīvā procesa likuma 150.panta noteikumus.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2011.gada 14.jūlija spriedumu daļā, ar kuru apmierināts pieteikums daļā un atcelts Lēmums daļā par pieteicējam papildu nomaksai budžetā noteikto iedzīvotāju ienākuma nodokli, nokavējuma naudu un soda naudu, Dienests iesniedza apelācijas sūdzību, lūdzot pieteikumu noraidīt pilnībā.

Apelācijas sūdzība pamatota ar turpmāk minēto.

[5.1] Lēmumā atzīts, ka 1999.gada 12.janvārī noslēgtais uztura līgums starp /pers. D/ un /pers. I/ bez citiem dokumentāriem pierādījumiem nevar kalpot par skaidras naudas Ls 38 890 izcelsmi un legalitāti apliecinošu dokumentu. Turklāt Lēmumā konstatēts, ka /pers. I/ rīcībā nevarēja atrasties naudas līdzekļi, lai tos nodotu /pers. D/.

Pretēji Administratīvā procesa likuma 250.panta pirmajai daļai tiesa nepārbaudīja tiesiskumu minētajam Dienesta pamatojumam. Tā vietā tiesa pārbaudīja liecinieces /pers. T/ liecības un piešķīra tām lielāku ticamību iepretim Lēmuma pamatojumā norādītajiem faktiskajiem apstākļiem.

Dienests vērš uzmanību, ka /pers. M/ neliecināja par apstākļiem, kas pamatotu skaidras naudas Ls 38 890 veidošanos un izcelsmi, bet gan liecināja par apstākļiem, kas pamatoja iespēju, ka /pers. I/ dzīves laikā varēja uzkrāt naudu.

Tiesa neieguva pierādījumus, kas apstiprina Ls 38 890 izcelsmi un veidošanos, kā arī nenoskaidroja apstākļus, kas šo summu raksturo.

[5.2] Tiesas ieskatam, ka soda naudas noteikšanai bija jāpiemēro tās tiesību normas, kas bija spēkā Lēmuma pieņemšanas laikā, trūkst juridiska pamatojuma, lai noteiktu citus soda naudas apmērus.

[6] Dienests rakstveida paskaidrojumos par pieteicēja apelācijas sūdzību norāda, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un lūdz to noraidīt.

[7] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 15.marta spriedumu noraidīts pieteikums daļā par Lēmuma atcelšanu un atstāts negrozīts pirmās instances tiesas spriedums daļā, ar kuru atstāts bez izskatīšanas pieteicēja pieteikums daļā par atlīdzinājumu.

[8] Izskatījis lietu sakarā ar pieteicēja kasācijas sūdzību, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments (turpmāk – Augstākā tiesa) ar 2013.gada 21.augusta spriedumu lietā Nr.SKA-605/2013 atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 15.marta spriedums daļā, kurā noraidīts pieteicēja pieteikums daļā par Lēmuma atcelšanu un lieta nosūtīta Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai. Augstākā tiesa neatzina Administratīvās apgabaltiesas veikto pierādījumu novērtēšanu par pilnīgu, vispusīgu un objektīvu, kas savukārt varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

[9] Tiesas sēdē pieteicēja pārstāvis pieteikumu un apelācijas sūdzību uzturēja, Dienesta apelācijas sūdzību neatzina. Peteicējs paskaidroja, ka no /pers. J/ un /pers. I/ iegūtos naudas līdzekļus ieguldījis komercdarbībā, aizdevis SIA „Hercogs L". Aizdevumi uz 2004.gadu bija atmaksāti.

Dienesta pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja un lūdza pieteikumu noraidīt.

Tiesas sēdē nopratināta lieciniece /pers. M/.

Motīvu daļa

[10] Administratīvā apgabaltiesa, noklausoties administratīvā procesa dalībniekus, pārbaudot lietas materiālus un izvērtējot lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteicēja apelācija sūdzība ir pamatota, Dienesa apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir apmierināms pilnībā.

[11] Augstākā tiesa jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai ir nodevusi lietu pieteikuma daļā par Lēmuma atcelšanu. Tādējādi Administratīvās apgabaltiesas 2013.gada 15.marta spriedumā ietvertais lēmums par pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas daļā par atlīdzinājumu ir stājies spēkā.

Ievērojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa pārbauda pieteikuma pamatotību tikai daļā par pārsūdzēto Lēmumu.

[12] Likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 1.pants noteic fiziskās personas pienākumu no tās gūtajiem ienākumiem maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 18.panta pirmās daļas 2.punkts noteic nodokļu administrācijas pienākumu kontrolēt nodokļu (nodevu) aprēķināšanas un maksāšanas pareizību. Savukārt likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 21.pants noteic Dienesta tiesības pārbaudīt iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksu.

Gadījumā, ja nodokļu maksātāja deklarētie ienākumi vai Dienesta rīcībā esošajos pārskatos (paziņojumos) norādītie maksātāja ienākumi neatbilst viņa izdevumiem taksācijas gadā, Dienests pieprasa iesniegt papildu deklarāciju par ienākumiem, ieņēmumiem, naudas un citiem uzkrājumiem, īpašumiem un to vērtības maiņu (likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 22.panta trešā daļa).

Pēc nodokļu revīzijas (audita) Dienestam ir tiesības precizēt nodokļu un informatīvo deklarāciju sastāvdaļās norādāmās summas, apliekamos ienākumus (zaudējumus), nodokļu (nodevu) aprēķinus atbilstoši nodokļu jomu reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un uzlikt soda naudu triju gadu laikā pēc normatīvajos aktos noteiktā maksāšanas termiņa (likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23.panta pirmā daļa).

[13] Pieteicējs iesniedzis Dienestam iedzīvotāju ienākuma nodokļa gada deklarācijas un papildu deklarācijas par ienākumiem, ieņēmumiem, naudas uzkrājumiem un īpašumiem par auditējamo periodu - 2004., 2005., 2006.gadu.

Pieteicējs uz 2004.gada sākumu papildu deklarācijā ir deklarējis skaidras naudas uzkrājumus Ls 117 700,99, paskaidrojot, ka skaidras naudas uzkrājumi ir veidojušies līdz 2004.gada janvārim no saņemtajiem aizdevumiem no fiziskajām personām un no /pers. J/ saskaņā 2003.gada 12.janvārī noslēgto dāvinājuma līgumu saņemtās naudas un no /pers. I/ saskaņā ar 1999.gada 12.janvārī noslēgto uztura līgumu saņemtās naudas.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Dienests atzinis to daļu no pieteicēja deklarētās skaidras naudas uzkrājumiem, ko veidojuši no fiziskām personām saņemtie aizdevumi, bet nav ņēmis vērā skaidras naudas uzkrājumus Ls 74 840 apmērā, kurus pieteicējs deklarējis kā saņemtus no /pers. J/ un /pers. I/. Tā rezultātā Dienests, konstatējot slēpto ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, pieteicējam papildus aprēķinājis iedzīvotāju ienākuma nodokli, nokavējuma naudu un soda naudu.

Līdz ar to lietā ir strīds, vai Dienests pamatoti nav ņēmis vērā pieteicēja deklarēto skaidras naudas uzkrājumu, kura avots ir no /pers. J/ un /pers. I/ saņemtā nauda.

[14] Nodokļu maksātāja pienākums ir norādīt vai iesniegt Dienestā tā pieprasītos dokumentus (likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 5.punkts). Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumu Nr.331 „Kārtība, kādā Valsts ieņēmumu dienests uz aprēķinu pamata nosaka fizisko personu apliekamo ienākumu" 5.punkts noteic, ka nodokļu maksātājs papildu deklarācijai var pievienot jebkuru citu informāciju par saviem ienākumiem, izdevumiem, to struktūru un īpatnībām, kuru tas uzskata par nepieciešamu sniegt Dienestam pirms ienākuma aprēķina veikšanas. No minētajām tiesību normām izriet, ka nodokļu maksātājs deklarācijā norādīto datu patiesuma pierādīšanai var izmantot jebkuru pierādīšanas līdzekli, tostarp arī norādīt uz informāciju, kas apstiprina šo datu patiesumu (*sal. Augstākās tiesas 2010.gada 30.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-308 9.punkts*).

Ja nodokļu maksātājs nepiekrīt nodokļu administrācijas aprēķinātajam nodokļu maksājumu lielumam, pierādījumus par nodokļu maksājumu lielumu nodrošina nodokļu maksātājs (likuma „Par nodokļiem un nodevām" 38.pants). No minētās tiesību normas izriet nodokļu maksātāja pienākums iesniegt pierādījumus par skaidras naudas uzkrājumu veidošanos vai vismaz norādīt ticamu pamatojumu un apstākļus, kādos tas veidojies, kurus savukārt Dienests varētu pārbaudīt (*sk. Augstākās tiesas 2006.gada 13.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA?231/2006 11.3.punktu, 2010.gada 19.jūlija sprieduma lietā Nr. SKA-226/2010 10.punktu, 2010.gada 26.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-286/10 11.punktu*).

Tas, kādas tieši ziņas un kādi pierādījumi jāiesniedz nodokļu maksātājam, ir atkarīgs no katra konkrētā gadījuma apstākļiem. Lai par konstatēto slēpto ienākumu netiktu aprēķināts nodoklis, pierādīšanas līdzekļiem un pierādījumu daudzumam ir jābūt tādam, lai nodokļu administrācija (tiesas procesā – tiesa) gūtu pārliecību, ka nodokļu maksātājam ir bijuši tādi ienākumi, par kuriem nodoklis nav aprēķināms (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 8.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-372/2010 13.punktu un 2011.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-15/2011 13.punktu*).

[15] Pieteicējs kā pierādījumu skaidras naudas Ls 35 950 apmērā saņemšanai no vecāsmātes /pers. J/ iesniedzis 2003.gada 12.janvārī noslēgto dāvinājuma līgumu, saskaņā ar kuru /pers. J/ pieteicējam uzdāvinājusi savus mūža ietaupījumus (no saviem vecākiem par mantoto zemi, par māju Rucavas pagastā Liepājas rajonā saņemto naudas kompensāciju par sertifikātiem) Ls 35 950 apmērā. Darījumu apliecinājis /pers. K/ un /pers. Z/ (*lietas I sējuma 121.lapa*).

Auditā Dienests konstatējis, ka uz /pers. J/ vārda nav bijuši reģistrēti nekustamie īpašumi; nav pierādījumu, ka /pers. J/ būtu saņēmusi līdzekļus par zemi vai māju Rucavas pagastā, vai par kompensācijas sertifikātiem; /pers. J/ ienākumi no vecuma pensijas laikā no 1996.gada janvāra līdz 2003.gada aprīlim nebija pietiekami, lai veidotu uzkrājumus.

Ievērojot minēto, Dienests atzinis, ka pieteicēja iesniegtais dāvinājuma līgums nav pietiekošs pierādījums un bez citiem pierādījumiem tas nevar kalpot par pieteicēja deklarētās skaidras naudas izcelsmi apliecinošu dokumentu.

[16] Pārbaudot pieteicēja un Dienesta iesniegtos pierādījumus un tiesas objektīvās izmeklēšanas ietvaros iegūtos pierādījumus, Administratīvā apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

[16.1] Liecinieks /pers. K/ tiesas sēdē liecināja, ka pieteicējs (liecinieka mātes māsas dēls) uzaicinājis viņu aizbraukt pie vecmammas /pers. J/, jo viņa gatavojas iedot naudu. Pie /pers. J/ bijis liecinieks, onkulis, krustmāte /pers. Z/ un pieteicējs. Pieteicējs nolasījis līgumu par to, ka viņam tiek dāvināta nauda. Precīzu naudas summu neatceras, bet summa bijusi tūkstošos. /pers. J/ izņēmusi naudu no skapja un iedevusi pieteicējam, liecinieks redzējis naudas nodošanas faktu. Nauda liecinieka klātbūtnē netika pārskaitīta un lieciniekam nav zināms, no kurienes /pers. J/ varēja būt tāda nauda (*lietas II sējuma 46.-47.lapa*).

[16.2] Liepājas tiesas Liepājas zemesgrāmatu nodaļas 2014.gada 7.janvāra izziņā Nr.1-10-89 norādīts, ka /pers. J/ īpašuma tiesības uz nekustamiem īpašumiem Latvijas Republikā nav nostiprinātas (*lietas II sējuma 207.lapa*).

[16.3] Valsts zemes dienesta Kurzemes reģionālās nodaļas 2013.gada 30.septembra atbildē Nr.2-05-K/4097 norādīts, ka 1992.gada 15.decembrī /pers. J/ pieprasījusi izmaksāt kompensāciju par Rucavas pagasta /Nosaukums C/ māju zemi. Minētais pieprasījums noraidīts ar Rucavas pagasta Zemes komisijas 1996.gada 11.jūlija lēmumu Nr.1, jo nav iesniegti mantojuma tiesību apliecinoši dokumenti. 1994.gada 22.martā /pers. J/ pieprasījusi atjaunot īpašuma tiesības uz Rucavas pagasta /Nosaukums D/ māju zemi 66,2 ha platībā. /pers. J/ saņēmusi kompensāciju, kas piešķirta ar Rucavas pagasta zemes komisijas 1995.gada 13.jūlija lēmumu Nr.9 (*lietas II sējuma 174.lapa*).

[16.4] Likvidējamās akciju sabiedrības „Latvijas Krājbanka" 2012.gada 3.oktobra atbildē Nr.06-3-2/913 norādīts, ka 1994.gada 6.decembrī no /pers. J/ sertifikātu konta uz juridiskas personas kontu ar mēķi pārdošana pārskaitīti 117,80 sertifikāti (15,4 sertifikāti par politiski represētu personu, 102,5 sertifikāti par Latvijā nodzīvoto laiku. 1996.gada 12.janvārī /pers. J/ sertifikātu kontā ieskaitīti 228,18 īpašuma kompensācijas sertifikāti, kuri laikā līdz 1999.gadam pārskaitīti uz juridiskas personas kontu ar mēķi pārdošana, 2000.gadā /pers. J/ nopirkusi 27 sertifikātus, no kuriem 20,23 sertifikāti pārdoti, par 7,72 sertifikātiem saņemta kompensācija Ls 216,16 apmērā (*lietas II sējuma 180.lapa*).

[16.5] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Liepājas nodaļas 2007.gada 8.oktobra izziņā Nr.72512 norādīts, ka /pers. J/ ienākumi no vecuma pensijas laikā no 1996.gada 1.janvāra līdz 2003.gada 30.aprīlim kopā ir Ls 5887,15 *(lietas I sējuma 137. - 139.lapa)*. Savukārt 2014.gada 11.februāra izziņā Nr.29.1.2-9.5/17 norādīts, ka citas informācijas iestādes rīcībā nav (*lietas II sējuma 217.lapa*).

[17] Izvērtējusi minētos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteicēja iesniegtais dāvinājuma līgums un /pers. K/ liecība apstiprina pieteicēja uz 2004.gada 1.janvāri rīcībā esošo skaidras naudas uzkrājumu Ls 35 950 apmērā.

Attiecībā uz lietā esošajiem Dienesta un tiesas iegūtajiem pierādījumiem Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka tie

nesniedz pilnīgu priekšstatu par /pers. J/ mantisko stāvokli pirms dāvinājuma līguma noslēgšanas.

Zemesgrāmatas un Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras izziņas apstiprina Dienesta konstatēto, ka uz /pers. J/ vārda nav bijuši reģistrēti nekustamie īpašumi; /pers. J/ pensiju laikā no 1996.gada līdz 2003.gadam. Savukārt ar Valsts zemes dienesta un likvidējamās akciju sabiedrības „Krājbanka" sniegto informāciju apstiprinās /pers. J/ dāvinājuma līgumā pieminētais fakts par /pers. J/ vecākiem piederējušo nekustamo īpašumu Rucavas pagastā, par saņemto naudas kompensāciju par īpašuma kompensācijas sertifikātiem, /pers. J/ atsakoties no īpašuma tiesību atjaunošanas.

Pierādījumu trūkuma dēļ apgabaltiesai nav iespējams konstatēt, cik tieši lielus naudas līdzekļus /pers. J/ ieguvusi no sertifikātu pārdošanas, taču, ja arī par pamatu iespējamā iegūto līdzekļu apmēra iegūšanai ņem vērā /pers. J/ īpašuma kompensācijas sertifikātu skaitu (228,18) un to nominālvērtību (Ls 28), var secināt, ka sertifikātu pārdošanā iegūtie naudas līdzekļi varēja veidot kādu daļu no dāvinātajiem naudas līdzekļiem, bet noteikti tie nevarēja būt vienīgais šo līdzekļu avots.

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā Valsts zemes dienesta sniegtā informācija par to, ka /pers. J/ atteikusies no īpašuma tiesību atjaunošanas uz māju un zemi 66,2 ha platībā, ļauj netieši atzīt par ticamu pieteicēja 2014.gada 29.maija tiesas sēdē paskaidroto, ka /pers. J/ par atteikšanos no īpašuma tiesību atjaunošanas ir saņēmusi arī naudu no cilvēkiem, kuri dzīvojuši viņai kādreiz piederošajā īpašumā (*lietas II sējuma 231.lapa*). Tādējādi atzīstams, ka /pers. J/ bez īpašuma kompensācijas sertifikātu pārdošanas varēja pastāvēt arī citi ienākumu avoti saistībā ar /pers. J/ mantojuma tiesībām uz īpašumu Rucavas pagastā, taču tiesai trūkst pierādījumu par konkrētu līdzekļu apjomu.

Apkopojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Dienests nav ieguvis un arī tiesai nav izdevies iegūt pilnīgu informāciju par /pers. J/ ienākumiem pirms pensijas vecuma sasniegšanas, līdz ar to nav iespējams iegūt priekšstatu par dāvinājuma līgumā minēto iespējamo /pers. J/ mūža ietaupījumu apmēru. Tomēr faktu trūkums pats par sevi neizslēdz šādu ietaupījumu pastāvēšanu.

Pastāvot šādiem apstākļiem, kad nav iegūti pilnīgi un ticami pierādījumi, kas izlēdz to, ka /pers. J/ rīcībā varēja būt dāvinājuma līgumā norādītie naudas līdzekļi, tiesa ar pārliecību negūst apstiprinājumu Dienesta izteiktajām šaubām par /pers. J/ iespējām uzdāvināt pieteicējam konkrēto naudas summu.

Līdz ar to apgabaltiesai nav pamata neņemt vērā un noraidīt pieteicēja iesniegto rakstveida pierādījumu deklarētajai skaidras naudas Ls 35 950 apmērā izcelsmei.

[18] Tādējādi Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Dienests nepamatoti nav ņēmis vērā pieteicēja deklarēto skaidras naudas uzkrājumu Ls 35 950 apmērā, kura avots ir saņemtais dāvinājums no /pers. J/, ko apstiprina 2003.gada 12.janvārī noslēgtais dāvinājuma līgums.

[19] Pieteicējs kā pierādījumu skaidras naudas Ls 38 890 apmērā saņemšanai no /pers. I/ iesniedzis pieteicēja un /pers. I/ 1999.gada 12.janvārī noslēgto uztura līgumu, saskaņā ar kuru /pers. I/ pieteicējam nodevis Ls 38 890. Saskaņā ar šo līgumu pieteicējs līdz uztura ņēmēja un viņa dzīvesbiedres /pers. T/ mūža beigām apņēmies viņus aprūpēt un palīdzēt (*lietas I sējuma 120.lapa*).

Dienests, izvērtējot visu savā rīcībā esošo un iegūto informāciju par /pers. I/ (informāciju no zemesgrāmatas, informāciju no Dienesta informatīvās sistēmas datu bāzes, informāciju no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras), secināja, ka Dienesta rīcībā esošie pierādījumi nesniedz apstiprinājumu faktam, ka /pers. I/ ienākumu apjoms būtu pietiekams, lai uzkrātu līgumā norādīto naudas summu, līdz ar to atzina, ka 1999.gada 12.janvāra uztura līgums bez citiem dokumentāriem pierādījumiem nevar kalpot par skaidras naudas izcelsmi un legalitāti apliecinošu dokumentu.

[20] Pārbaudot Dienesta iesniegtos pierādījumus un tiesas objektīvās izmeklēšanas ietvaros iegūtos pierādījumus un informāciju, Administratīvā apgabaltiesa konstatē turpmāk minēto.

[20.1] /pers. M/ 2007.gada 8.oktobrī sniedza Dienestam paskaidrojumu, kurā viņa norādījusi, ka pēc 1999.gada 12.janvāra uztura līguma noslēgšanas pieteicējs viņu vienmēr ir atbalstījis – galvenokārt morāli un fiziski, jo materiāla palīdzība šobrīd nav nepieciešama. /pers. I/ lielāko mūža daļu strādājis uz kuģa un uzkrāti pietiekoši naudas līdzekļi. Naudas izteiksmē pieteicēja palīdzība, iespējams, novērtējama 300 līdz 400 latu apmērā, jo, nākot ciemos, viņš ir nesis pārtiku un vitamīnus (*lietas I sējuma 122. - 123.lapa*).

2007.gada 31.oktobra paskaidrojuma papildinājumā /pers. M/ norādījusi, ka /pers. I/ skaidras naudas uzkrājumi veidojušies no preču pārdošanas, proti, tirgotas no ārzemēm vestas mantas, kā arī audzējuši dārzeņus, ko pārdevuši tirgū. Peļņa glabāta mājās USD valūtā (*lietas I sējuma 124. - 125.lapa*).

[20.2] Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras Liepājas nodaļas 2007.gada 8.oktobra izziņā Nr.72534 norādīts, ka /pers. I/ ienākumi no vecuma pensijas laikā no 1996.gada 1.janvāra līdz 1999.gada 30.septembrim kopā ir Ls 2086,01 (*lietas I sējuma 132. - 133.lapa*). 2014.gada 11.februāra izziņā Nr.29.1.2-9.5/17 norādīts, ka citas informācijas iestādes rīcībā nav (*lietas II sējuma 217.lapa*).

[20.3] No publiski pieejamajiem zemesgrāmatas datiem /pers. I/ īpašumā bija reģistrēta 1/3 daļa nekustamā īpašuma /adrese A/, kuru, pamatojoties uz 2003.gada 15.jūlija mantojuma apliecību, mantojumā saņēmusi cita persona. Citu ziņu par /pers. I/ īpašuma tiesībām uz nekustamo īpašumu nav (*lietas II sējuma 229.lapa*).

[20.4] Saskaņā ar Ceļu satiksmes drošības direkcijas ziņām /pers. I/ īpašumā bija pasažieru motocikls ar blakusvāģi (*lietas II sējuma 228.lapa*).

[20.5] Latvijas Nacionālais arhīvs, atbildot uz tiesas prieprasījumu sniegt informāciju par /pers. I/ darbu Liepājas okeāna zvejas flotes bāzē, 2014.gada 6.janvāra vēstulē Nr.9-28/D-12 norādīja, ka nav iespējams atrast informāciju, ja nav uzrādīts laika periods, no kura līdz kuram minētā persona ir strādājusi kokrētajā uzņēmumā (*lietas II sējuma 201.lapa*).

[21] Lieciniece /pers. M/ sniedza liecību pirmās instances tiesas sēdē (*lietas II sējuma 77.-78.lapa*). /pers. M/ liecināja, ka 1999.gada 12.janvāra vienošanās iemesls bija par to, ka /pers. AC/ nebija laba veselība, viņam nebija bērnu, vecāki jau bija veci un ar pieteicēju sarunāja, ka viņš /pers. I/ vecumdienās palīdzēs. Pieteicējs palīdzēja /pers. I/ un vēl tagad palīdz lieciniecei. Naudas nodošana notika 1999.gada janvārī, /pers. I/ nauda bija mājās Ls 39 000, lieciniece pati redzējusi, ka nauda tiek nodota. Nauda pirms tam mājās tika pārskaitīta kopā ar /pers. I/. /pers. N/ ilgus gadus gāja jūrā, viņš veda mājās dažādas mantas – džinsus, radioaparātus, magnetafonus, kuras pēc tam tika pārdotas. /pers. I/ savu naudu turējis pie sevis un krājis. /pers. N/ bija privātmāja, nevajadzēja maksāt par komunālajiem maksājumiem, bijis liels dārzs, kurā audzēti tomāti, gurķi, gājuši sestdienās uz tirgu. Ar /pers. I/ iepazinusies ap 1970.gadu un kopā nodzīvojuši 30 gadus, kad iepazinusies ar /pers. I/, viņam jau bija nauda un personīgā māja.

Lieciniece /pers. M/ sniedza liecību apelācijas instances tiesas sēdē (*lietas II sējuma 191.lapas otrā puse*). /pers. M/ liecināja, ka /pers. I/ bija labi pazīstams ar pieteicēju un pieteicēja vecākiem. /pers. I/ strādāja okeāna zivju zvejas flotes bāzē par kuģa stūrmani, bija kuģa kapteinis, pelnīja lielu algu. Dzīvojuši /pers. I/ tēva mājā /adrese/. No komandējumiem veda džinsa drēbes, elektronikas preces. Pieteicējs lieciniecei palīdz arī šobrīd.

[22] No Lēmuma izriet, ka Dienests nav apšaubījis liecinieces /pers. T/ paskaidrojumus un liecības, saskaņā ar kurām /pers. I/ padomju laikā guvis ienākumus, strādājot par jūrnieku. Arī tiesa neieguva pierādījumus par pretējo. Dienests ir apšaubījis /pers. I/ ienākumus, pārdodot no ārvalstīm ievestās preces, jo /pers. I/ nebija reģistrējis savu saimniecisko darbību un deklarējis ienākumus.

Izvērtējusi /pers. T/ sniegto paskaidrojumu un liecības kopsakarā ar pārējiem lietā esošajiem pierādījumiem, atzīst, ka ar /pers. T/ liecībām apstiprinās fakts, ka /pers. I/ rīcībā varēja būt pieteicējam saskaņā ar uzura līgumu nodotā naudas summa Ls 38 890. Apgabaltiesa par ticamu atzīst /pers. T/ paskaidroto, ka, būdams jūrnieks, /pers. I/ guvis ienākumus, strādājot uz kuģa, kā arī pārdodot no ārvalstu komandējumiem atvestās preces. No dzīvē gūtās pieredzes apgabaltiesa atzīst, ka šāda no jūrnieku komandējumiem pārvesto preču tirgošana Padomju Savienības laikos pastāvēja. Tas, ka nav pierādījumu par to, ka /pers. I/ šo ienākumus guvis likumīgā ceļā, nevar būt par pamatu, lai neatzītu /pers. I/ spēju izpildīt uztura līgumu.

Tāpat /pers. M/ apliecina uzturlīguma noslēgšanas faktu un konkrētās naudas summas nodošanas faktu, kā arī apstiprina, ka no pieteicēja puses uztura līgums tiek pildīts, jo pieteicējs gādājot par /pers. AE/.

Izvērtējot Dienesta iegūtos un tiesas papildus iegūtos pierādījumus par /pers. I/ ienākumu veidošanos, atzīstams, ka Dienesta pierādījumi un tiesas papildus iegūtā informācija nav pietiekami, jo fakts par /pers. I/ nelielo pensijas apmēru un nekustamo īpašumu neesamību neizslēdz iespējamību izveidot uzkrājumus no ienākumiem, kas iegūti /pers. I/, strādājot par jūrnieku un pārdodot ievestās preces, par ko liecina /pers. M/.

Pastāvot šādiem apstākļiem, kad nav iegūti pietiekoši pierādījumi par pretējo, tiesa negūst apstiprinājumu Dienesta izteiktajām šaubām par /pers. I/ iespējām nodot pieteicējam konkrēto naudas summu.

Līdz ar to apgabaltiesai nav pamata neņemt vērā un noraidīt pieteicēja iesniegto pierādījumu – 1999.gada 12.janvāra uztura līgumu - deklarētajai skaidras naudas Ls 38 890 apmērā izcelsmei.

[23] Tādējādi Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Dienests nepamatoti nav ņēmis vērā pieteicēja deklarēto skaidras naudas uzkrājumu Ls 38 890 apmērā, kura avots ir saņemtā nauda no /pers. I/, ko apstiprina 2003.gada 12.janvārī noslēgtais dāvinājuma līgums.

[24] Lai pierādītu skaidras naudas uzkrājumus deklarētajā apmērā, pieteicējs apelācijas instances tiesā norādīja uz faktu, ka pieteicēja rīcībā līdz audita sākumam bija no /pers. J/ un /pers. I/ saņemtie līdzekļi, ko apstiprina pieteicēja izsniegtie aizdevumi SIA „Hercogs L".

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 250.panta otro daļu tiesa, vērtējot administratīvā akta tiesiskumu, spriedumā ņem vērā tikai to pamatojumu, ko iestāde ietvērusi administratīvajā aktā.

Lēmuma pamatā ir Dienesta atzinums, ka nav konstatējama pieteicēja deklarēto līdzekļu izcelsme, līdz ar to Lēmumā nav ticis apšaubīts, ka no /pers. J/ un /pers. I/ saņemtie pieteicēja ienākumi ir saglabājušies līdz audita sākumam. Ievērojot minēto, tiesa nepārbauda pieteicēja izvirzītā argumenta pamatotību.

[25] Apkopojot minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Dienests, aprēķinot pieteicēja ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamo ienākumu, nepamatoti neņēma vērā pieteicēja deklarētos skaidras naudas uzkrājumus Ls 74 840 apmērā, līdz ar to nepamatoti konstatēja slēpto ienākumu un nepamatoti aprēķināja papildus iedzīvotāju ienākuma nodokli, nokavējuma naudu un soda naudu.

Līdz ar to Lēmums ir prettiesisks un atceļams.

[26] Pieteicējs lūdz uzlikt par pienākumu Dienestam atmaksāt pieteicēja samaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokli, nokavējuma naudu un soda naudu Ls 27 430,19 apmērā. Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka pienākums atmaksāt nepamatoti iekasētos nodokļu maksājumus nodokļu administrācijai izriet no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 28.panta, tāpēc tiesai par to nav jālemj kā par atsevišķu prasījumu. Tas ir tiesas sprieduma izpildes jautājums.

Pieteicējs lūdz noteikt tiesības saņemt no Dienesta likumiskos sešus procentus gadā no atmaksājamās summas. Minētais prasījums atzīstams par mantisko zaudējumu atlīdzinājuma prasījumu. Pieteicēja pieteikums daļā par mantisko

zaudējumu atlīdzinājumu ir atstāts bez izskatīšanas, līdz ar to apgabaltiesa šo prasījumu neizskata.

[27] Pirmās instances tiesas spriedums ir daļēji pamatots.

[28] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajai daļai, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Ievērojot minēto no Latvijas Republikas pusē pieaicinātā Dienesta par labu pieteicējam piespriežama samaksātā valsts nodeva par pieteikumu (*lietas I sējuma 5.lapa*) un apelācija sūdzību (*lietas II sējuma 99.lapa*) – kopā 28,46 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

apmierināt /pers. D/ pieteikumu.

Atcelt Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2008.gada 8.aprīļa lēmumu Nr.19/10088 no tā pieņemšanas brīža.

Uzlikt pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt /pers. D/, personas kods /personas kods/, dzīvesvieta /adrese/, LV-3401, samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja S.Liniņa

Tiesneši I.Amona

V.Poķis